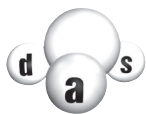

Mária Modrovich
Deň noc voda

edícia próza

drewo a srd

založené 1994
30-ROČNÁ EDÍCIA

**KNIŽNÁ EDÍCIA
ČASOPISU VLNA**

Mária Modrovich
Deň noc voda

edícia próza

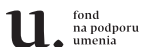
Mária Modrovich: Deň noc voda
Copyright © Mária Modrovich, 2024

Slovak edition © Občianske združenie Vlna / Drewo a srd, Bratislava 2024
Cover design & layout © Matej Lacko
Cover photo © Petra Feriancová, Ophelia, 160 × 105 cm, 2001

Vydanie prvé.
Edícia próza.
Všetky práva vyhradené.

Jazykové korektúry: Zuzana Šmatláková
Redaktor knižnej edície: Peter Šulej

Interné katalógové číslo: DAS219PROZ01/2024
ISBN: 978-80-89550-98-2

Napísanie románu podporil z verejných zdrojov
formou štipendia Fond na podporu umenia.
Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

Deň noc voda

Tancujúce svetielka, zelené, červené, žlté kontrastovali s rannou zatiahnutou oblohou - lietadlá zaparkované na konci odletovej dráhy mali diskotéku. Potom sa Boeing, v ktorom Silvia sedela, otočil a priroloval bližšie. Spleť disko-svetiel premieňajúca šedý asfalt na tanečný parket sa usporiadala do prísnejších, rovných línií, presne definujúcich trajektórie jednotlivých lietadiel.

O chvíľu vzlietli do hmly. Dve veci, súbežne: veselosť rozťancovaných žiaroviek dodávajúca ceste pozitívny tón, a zároveň pocit viny. Doma necháva - prvýkrát v živote - plačúcu Terezku a statočne sa tváriaceho Miška. Pripomenulo jej to polozabudnutú ambivalenciu, pred pár rokmi vyvolanú predstavou striedavej starostlivosti. Aj vtedy sa hanba miešala s opatrným nadšením.

Svetlá do odletu vniesli ľahkosť a dobrodružstvo, aké dávno nezažila, no rovnako na sebe stále cítila odtlačok nocou spoteného, uslzeného telička. Dcéra jej ranným dychom strácajúcim detskú sladkosť šepkala slová vyjadrujúce úzkosť z odlúčenia.

Lietadlo stále naberalo výšku. Keď vystúpalo nad hmlu a oblaky, oblohu zaliala slnečná žiara.

Pre protichodné pnutia nadobudla zvýšenú toleranciu, brala ich s väčšou ľahkosťou.

Možno sa mi naozaj podarí nájsť Maju, povedala si a uvelebila sa v nepohodlnom sedadle.

deň / noc

1.

Za súmraku niektoré zvuky ustávajú a objavujú sa nové. Silnejú s prehlbujúcou sa tmou. S tmou narastá strach. Vie, čo sa okolo nej nachádza, cez deň to predsa zažíva, a v teórii ovláda aj výskyt nočných druhov. Ale v tme absentuje zrakový vnem, a preto akoby sa každý večer za súmraku vymazávala aj celá vizuálna pamäť. Musí to byť iné, keď tu človek žije dlhšie. No pre Silviu: denné zvuky majú svoje zrkové asociácie. Keď sa strhne na nečakane hlasný šuchot, vidí, že z palmy padá obrí suchý list. Oči pohotovo nasledujú uši: pohľad nasleduje zvuk, nastane úlava. Padajúci palmový list.

Lenže večer. Večer prestanú padať palmové listy a k domu sa začnú približovať nebezpečné tvory džungle. Džungľa samotná akoby sa začala zakrádať a sťahovať bližšie. Celý nočný - rastlinný aj živočíšny - aparát sa dá pohybu, do lezenia, plazenia, skákania, zavýjania, škriabania, trepotania krídlami, narážania, funenia, škriekania, štípania, do nehlučného obsadzovania nedžungľového teritória, najmä otvorenej kuchyne domu. Najodvážnejšie (najdrzejšie) sú medvedíky čistotné. Labkami otvárajú aj dvierka skriniek. A mravce, armády bojových mravcov. Mnohé z ich aktivít sú neviditeľné, tma je absolútna, v džungli neexistuje pouličné osvetlenie. Zvuky a štípance predstavujú úplne samostatné vnemové kategórie.

Postupne na všetko príde. Na noc treba veci z kuchyne odložiť: kvôli medvedíkom čistotným zamkne každý večer do prázdnej izby aj smetný kôš. Státisícovú kolóniu mravcov má nechať tiahnuť cez dom, vraj sú výborní upratovači, zbavia domácnosť omrviniek, hmyzu, dokonca škorpiónov. Lenže títo skvelí, centimeter dlhí čističi bežne chodia cez deň a len raz za pár rokov.

Prečo tu boli už dvakrát, Alberto? Valili sa dnu cez bočný múr a schody ako pretekajúca, nezastaviteľná riava. A prečo za súmraku. Pretože prvý raz nedostali povolenie vstúpiť, povie Alberto, zabávajúci sa na Silviiných pokusoch zastaviť kolóniu chemickým sprejom. K času návštevy sa nevyjadril. Mravce nemajú oči a zbytočne neútočia. Ale keď na nich nechtiac stúpi, štípu, štípu, štípu. A štípance potom svrbia, svrbia, svrbia.

2.

Vysoko nad domom preletí párik *ara macao*. Videla ich ráno a podvečer, keď pri plávaní pozorovala robinsonovské pobrežie. Aj teraz sa cestou hlasno hádajú. Dlhodobý monogamný vzťah. Vnímajú nás rovnako aj ony? Polemizujú o nás? Určite si hovoria, že sme oproti ich ostro-červenej a modrej úboho bezfarební.

Ráno na konári obrovského *pochote* obrasteneho silnými trňami zazrela aj dva tukany. Pichľavé stromy fungujú ako prirodzená ochrana domu - ľudia veria, že *pochote* je posvätný. Tukany sa pohybujú v krdľoch, a presne sa nevie, ako je to s ich monogamiou. Pravdepodobne zostávajú v páre, kým sa starajú o mladé.

Spomenie si na ZOO Café v centre Budapešti. Chovajú tam oba druhy vtákov, párik papagájov a jedného tukana. Žijú v rohovej sklenenej kľetke pri umelom osvetlení. Kaviareň je tmavá, slnečný svit dovnútra takmer neprenikne. Keď teraz vidí, aké diaľky a výšky prekonajú vtáky za pár minút... Úbohé maďarské operence. Dávajú im v ZOO Café do ovocia xanax, aby zvládli tucty malých očí a prstov, lepiacich sa na sklo v prítmí podniku, ktorý patrí k najväčším detským atrakciám mesta?

Zeleň paliem a ostatných stromov sa v januári ligoce ako vyleštená, zeleň sýta, až si Silvia občas nie je istá, či nehalucinuje. Mnohé dreviny pripomínajú alenkovsky zväčšené verzie známych bytových rastlín. Obloha je jasnomodrá a slnko vykresľuje

všetky hrany a detaily príliš ostro. Dokonalá viditeľnosť mátie mozog. Popri zvukoch jaguárov (vázganie bambusu) a lúpežného prepadnutia (medvedíky čistotné) sa Silvii občas zjaví ľudská postava, potom zmizne. Za skutočným kolibríkom preletí ešte niečo abstraktné. Až keď zíde chodníčkom cez džungľu dole, najmä neskoro poobede, slaná oceánska hmla konečne rozostří videnie.

Alebo sa už prejavuje *ciguatera*?

3.

Papagájovú rybu nikdy nejedz!! odpísal otec, keď mu Silvia poslala fotku susedovho tyrkysovozeleného úlovku s popisom „naša včerajšia večera“.

Preco?!

Ciguatera!!

Silvia rýchlo googli neznáme slovo znejúce ako tanečný pokrik a stráca sa medzi príbehmi otrávených ľudí. Niektoré ryby sa živia mikro-riasami, ktoré v sebe majú toxíny *gambierdiscus toxicus*. Okrem hnačky a zvracania môžu spôsobovať aj roky pretrvávajúce neurologické ťažkosti.

Papagájovú rybu už teda nie.

4.

Ráno po splne, alebo pred splnom?, sedeli nad džungľou oblaky a pridávali do palety farieb - ako inak - sýtu, hlbokú šedú. Pacifik znel inak. Išla si zaplávať a kúsok od vody, na mieste, kde piesok začínal byť vlhký, zacítila pod prstami na nohách niečo čudné; klzké hladké. Klzké hladké čosi sa ukázali byť sardinky vyvrhnuté na breh prílivom. Rybky lemujúce pobrežie, zoradené v jednej línii ešte vyskakovali do vzduchu, oklamané vlnami a mesiacom.

Ustúpila, aby mentálne spracovala sardinkové defilé. Ďalšie nečakané výjavy:

po pláži behali mladíci a v rukách držali niečo ako veľké špulky. Kde-tu zbadali vo vlnách asi dva metre od brehu čosi, čo Silvia nevidela, rozbehli sa tam a bleskovo odvíjali lanko a háčik s návnadou hádzali do vln. Potom lanko rýchlo navíjali späť. Na primitívne udice bez prútov vyťahovali objemné, hádam aj päťkilové ryby a hádzali ich vyššie na piesok, aby na ne nedosiahol príboj. Čo je to za druh, spýtala sa prerasteného nemeckého penzistu, venčiacieho na pláži psa. Dorády. O päť minút neskôr natrafila na Alberta so synom, ktorí jej prezradili skutočné meno tuniakovitej ryby. Alberto použil nič nehovoriace slovo, Silvia ho hneď zabudla. A sardinky nie sú na jedenie? Ukázala na pruh rybičiek pod nohami, teraz už *más o menos* nehybný. Iba pre tie veľké ryby, zasmial sa Alberto a rozbehol sa za synom. Na hlavine sa niečo zalesklo.

„Bonito,“ napísal otec. „Výborná ryba. Ale pozor na ten valcovitý mrak, môže znamenať náhlu zmenu, voda vtedy vie byť nebezpečná!“

Nikdy otca nepokladala za obozretného, a teraz ju každý deň na diaľku pred niečím vystríhal. Pred silnými spätnými prúdmi ju varovali všetci. Dokonca aj tabuľka pod poloprázdny hotelom. *El mar es muy peligroso*. Ale ako nejst do lahodného dvadsaťdeväťstupňového Pacifiku? Počká na moment medzi dvoma vlnami, hodí sa do vody, ponorí sa, vynorí, pláva. Pláva s pelikánmi, bonitami a rajami. Silný spätný prúd je len otázka rozvahy, hovorí si. Keď ma začne ťahať na otvorené more, zachovám chladnú hlavu a počkám, kým ma *corriente rip* zase vyvrhne von. Isteže by spanikárila. Vo vode je väčšinou sama, ostatní berú tabuľky a varovania vážne. Pláva popred hotelovú reštauráciu, kde hostia v stodolárových klobúkoch na terase raňajkujú ananás a papáju. Plávajúc pozdĺž pláže mína ďalšie budovy. V bungalovoch sa niektorí ešte len budia. V prezidentskom apartmáne

v úplne poslednej budove pod útesom párkrát na balkóne zazrie holý zadok. Ospalé rána a rýchle prúdy.

Raz sa voda zvlnila tak, že Silvia dokázala zaplávať len tam: kúsok za zadnú budovu, po skalú s cícerkom vodopádu. Naspät sa musela vrátiť peši. Občas stáli na hotelových balkónoch hostia. Mala dojem, že pozorujú, či dokáže vyplávať. Vrátiť sa. V mori, ktoré je muy peligroso, je vždy šanca, že bude musieť ísť na hranicu svojich možností. Alebo že sa nevráti. Ako by si také niečo mohla nechať ujsť?

5.

Mývaly sa nadránom predviedli. Ťažkú pokrievku zhodili na dlažbu, aby sa dostali k obsahu kuchty. Lúpežné prepadnutie jej hlavou len blyšlo, začínala byť vycvičená. Zlodeji a vrahovia nebojujú s igelitovými obalmi ani neotvárajú dvierka od mikrovlnky. Ráno našla na kuchynskej podlahe roztrhané balenie soli, v bielych kryštálikoch odtlačky labiek s jasne viditeľnými pazúrikmi.

Oceán hučal.

Džungľovým chodníčkom na pláž. Stačilo preskočiť úvodnú vlnu, prekonať prvotný odpor. Ponorit sa do spenenej vody. Jagavé čiastočky piesku sa dvíhali z morského dna a vírili okolo nej. Kilometer tam a zase naspät, každý deň si zlepšovala čas. Nechcela ani vyjsť na súš, menila sa na morského živočícha. Krdeľ šiestich pelikánov sa spustil až k nej, kĺzali vzduchom tesne nad hladinou. K brehu zamierila, až keď odleteli. Ešte si na chvíľu sadne na vyplavený a oceánom a slnkom vybielený kmeň stromu, zahľadí sa na hladinu, nechá mohutné balvany v pomalom tempe plachtiť po oblohe.

voda

Hipisácke mestečko na juhozápadnom cípe polostrova sa pýšilo očarujúco špinavou atmosférou. Vchádzalo sa doň zo strmého kopca úzkou, točitou, neosvetlenou cestou, vysekanou v džungli. A na prvých metroch roviny odrazu svetelné reťaze, lampióny, jednoduché drevené stánky, ako na kolene zbúchané. Hneď skraja dediny sa tu predávali náramky s príveskami zo žraločích kostí a predražené prírodné repelenty, obľúbené aj medzi komármi. Predajcovia boli usmiati, zhúlení a väčšinou, trochu prekvapujúco, bieli expati z rôznych západných krajín. Výnimku tvorilo pár Kostaričanov, ktorých produkty sa snažila uprednostniť v rámci akéhosi princípu fair-trade turizmu.

Pri opakovanom vstupe do mesta sa na niektorých postavičkách dal pozorovať vývoj situácie. Obyčajne mal klesajúcu tendenciu. Háčkováná podprsenka blondínky s dredmi, napríklad, sa zdala byť pred pár dňami o poznanie čistejšia. Rovnako aj nechty. Preberala jednu náušnicu za druhou, snažila sa natočiť ich na stolíku do najlepšieho svetla.

Naposledy mladú ženu videla opalovať sa na pláži, bez náušnic, stánku, bez zjavných problémov. S osvieteným úsmevom na perách sedela v tureckom sede na vyhriatom piesku, tretie oko upreté na slnko klesajúce do zvltného Pacifiku. Silvia vtedy ešte netušila, že sa tu tiež zasekne. Pár dní po prilete dostala správu od Lufthansy, že sa let do Frankfurtu ruší. Všetmožno sa pokúšala prebookovať si letenku, ale tento lockdown bol tvrdší než predchádzajúci. Postupne zrušili všetky lety. Zavolala domov a nervózne vysvetlila situáciu mužovi. Očakávala, že sa na ňu bude hnevať, vytýkať jej, načo sa tam trepala, na všetko je sám, dohodli sa na dvanástich dňoch aj s cestou.

Veď to nebude trvať večne, povedal zhovievavo. O pár dní si predĺžiš pobyt. Za týždeň sa situácia iste vyrieši.

Silvia sa uvoľnila.